

Projekat finansira
Evropska unija

...jer nam je stalo!

Lokalni izbori 2020. iz ugla lokalnih izbornih komisija

Analiza evaluacijskog upitnika za lokalne izborne komisije u Bosni i Hercegovini nakon održanih Lokalnih izbora 2020.

SADRŽAJ

UVOD	2
METODOLOGIJA	4
ANALIZA UPITNIKA PO OBLASTIMA	5
Provedba Lokalnih izbora 2020.	5
Pripreme za Lokalne izbore 2020.	7
Izborni dan	13
Preporuke za unapređenje izbornog procesa u BiH	16
Saradnja	17
UMJESTO ZAKLJUČKA	20
PRILOG 1	
Evaluacijski upitnik za opštinske/općinske i gradske izborne komisije/ povjerenstva	21

UVOD

Lokalni izbori 2020. održani su u nedjelju, 15. novembra/studenog 2020. godine, dok su lokalni izbori za Grad Mostar, nakon 12 godina, konačno održani 20. decembra/prosinca 2020. godine. Na izborima 15. novembra/studenog direktno su birani:

- vijećnici u 64 općinskih i 14 gradskih vijeća u Federaciji BiH,
- odbornici u 56 opštinskih i 7 gradskih skupština u Republici Srpskoj,
- 120 načelnika općina/opština,
- 22 gradonačelnika i
- zastupnici u Skupštini Brčko distrikta BiH.

Gradonačelnik/ca Brčko distrikta BiH bira se indirektno u Skupštini distrikta, a indirektno se biraju i gradonačelnik/ca Grada Sarajeva i Grada Mostara. Usvajanjem Zakona o Gradu Istočno Sarajevo¹ uspostavljen je direktan izbor za gradonačelnika/cu ovog grada, kojeg čini šest² opština, a koji se u ranijim izbornim ciklusima birao indirektno.

Izbornu administraciju u BiH čine izborne komisije i birački odbori. Izborne komisije su: Centralna izborna komisija BiH (CIK)³ i 143 opštinske/gradske izborne komisije i Izborna komisija Brčko Distrikta BiH⁴ (u daljem tekstu: lokalne izborne komisije). CIK BiH i 143 lokalne izborne komisije u BiH su stalna tijela. Biračke odbore, koji su takođe dio izborne administracije imenuju lokalne izborne komisije posebno za svake izbore. Članovi svih izbornih komisija se imenuju na 7 godina, dok se članovi biračkih odbora imenuju za svake izbore. Članove izbornih komisija biraju političke stranke u predstavničkim tijelima na različitim nivoima vlasti, a svi članovi biračkih odbora su osobe direktno nominovane od strane političkih subjekata.

Izborne komisije na lokalnom nivou (opštinske, gradske i izborna komisija Brčko distrikta BiH) nadležne su, između ostalog, za određivanje biračkih mjesta, formiranje i obuku biračkih odbora, organizovanje izbornog dana i objedinjavanje izbornih rezultata sa biračkih mjesta na svojoj teritoriji. Sastav lokalne izborne komisije, uvažavajući odredbe Izbornog zakona BiH i Zakona o ravnopravnosti spolova treba odražavati spolnu zastupljenost od najmanje 40% pripadnika/ca manje zastupljenog spola. Ovako definisana spolna zastupljenost u sastavu nije ispoštovana u 12 izbornih komisija na lokalnom nivou⁵.

¹ Službeni glasnik Republike Srpske br. 18/20 od 13.3.2020. godine

² Sokolac, Istočna Ilidža, Istočni Stari Grad, Istočno Novo Sarajevo, Pale i Trnovo

³ U periodu od 1996. do 2000.godine, nadležnost za provođenje izbora imale su međunarodne organizacije, u prvom redu OSCE, koje su u ovom periodu organizovali i provodili izbore, a na osnovu tzv. izbornih pravila i propisa, putem Privremene izborne komisije. Izborni zakon BiH donesen 2001. godine je uslovio uspostavljanje stalne izborne komisije BiH. Izmjenama i dopunama ovog zakona 2006. godine je prestalo učestće tri međunarodna člana Izborne komisije (2 predstavnika OSCE-a i predstavnik OHR-a), od kada su članovi komisije državljani BiH, a komisija preimenovana u Centralnu izbornu komisiju BiH (CIK BiH).

⁴ Ukupno 143 izborne komisije na lokalnom nivou, uključujući Brčko Distrikt BiH

⁵ Glamoč, Ilidža, Istočno Novo Sarajevo, Kostajnica, Kotor Varoš, Kozarska Dubica, Krupa na Uni, Novo Sarajevo, Široki Brijeg, Stolac, Visoko i Zvornik

Takođe, dvije⁶ lokalne izborne komisije u pripremi i provođenju izbora djelovale su u nepotpunom sastavu.

Uz manja odstupanja u pripremi i organizaciji izbora, izborna administracija na lokalnom nivou uglavnom je adekvatno izvršila pripreme za održavanje izbora. Lokalne izborne komisije bile su takođe suočene sa izazovima izazvanih pandemijom, posebno u segmentu organizovanja biračkih mjesta i obezbjeđivanja materijalno-tehničkih sredstava potrebnih za odvijanje izbornog procesa u uslovima pandemije.

Izborni dan, uključujući i onaj u Mostaru, na najvećem broju biračkih mjesta protekao je u skladu sa Izbornim zakonom BiH i provedbenim aktima, uz nepravilnosti koje se, uglavnom, već tradicionalno ponavljaju iz izbornog ciklusa u izborni ciklus. Međutim, s obzirom na sve što se dešavalo u izornoj kampanji, zabilježene nepravilnosti (trgovina mjestima u biračkim odborima, kupovina glasova, zloupotreba javnih resursa, vršenje pritisaka na birače/ice, zloupotreba glasanja putem pošte), zatim nepravilnosti tokom glasanja, u procesu utvrđivanja rezultata, prema ocjeni Koalicije „Pod lupom“ ovi izbori nisu održani u demokratskoj atmosferi u kojoj su birači/ce mogli slobodno i bez pritisaka odlučivati o svojoj izornoj volji.

⁶ Istočno Novo Sarajevo i Tuzla

METODOLOGIJA

Uzimajući u obzir nadležnosti lokalnih izbornih komisija, njihova uloga je ključna za uspješno organizovanje i provođenje svih izbora u BiH. Zbog toga, mišljenje lokalnih izbornih komisija o provedenim izborima je jako važno, kako sa aspekta provedenih izbora tako i sa aspekta šta se to može drugačije i/ili bolje uraditi, a sa ciljem unapređenja izbornog procesa. Koalicija “Pod lupom” u svrhu dobijanja mišljenja lokalnih izbornih komisija još od 2014. godine anketira lokalne izborne komisije. Prateći ovu praksu, i nakon održanih Lokalnih izbora 2020. godine sastavljen je Upitnik koji je dostavljen svim lokalnim izbornim komisijama u BiH.

Upitnik je sastavljen iz 5 dijelova: opšti dio koji se odnosi na ocjenu provedbe izbora i izazove i/ili probleme sa kojima su se komisije suočavale; drugi dio koji se odnosi na pripremu za izborni dan, sa posebnim osvrtom na proces imenovanja i rad biračkih odbora; treći dio se odnosi na izborni dan, četvrti dio se odnosi na mišljenje komisija o ponuđenim preporukama za unapređenje izbornog procesa, dok se peti dio odnosi na saradnju lokalnih izbornih komisija sa svim relevantnim akterima u izbornom procesu.

Od 143 lokalne izborne komisije, njih 85⁷ ili 59,4% je dostavilo ispunjene upitnike, a na osnovu datih odgovora sačinjena je ova analiza. Analiza će biti dostavljena svim lokalnim izbornim komisijama, Centralnoj izbornoj komisiji BiH, te će biti prezentovana javnosti u sklopu aktivnosti Koalicije „Pod lupom“ koje imaju za cilj unapređenje izbornog procesa u BiH.

⁷ Upitnike su ispunile izborne komisije sljedećih osnovnih izbornih jedinica: Banja Luka, Bijeljina, Bileća, Bosanska Krupa, Bosansko Grahovo, Bratunac, Brčko distrikt BiH, Brod, Bugojno, Busovača, Bužim, Čelinac, Čitluk, Derventa, Doboj Istok, Foča FBiH, Foča, Fojnica, Glamoč, Goražde, Gračanica, Gradiška, Grude, Hadžići, Istočni Drvar, Istočni Mostar, Istočni Stari Grad, Istočno Novo Sarajevo, Jablanica, Jajce, Jezero, Kalesija, Kalinovik, Kiseljak, Kneževo, Konjic, Kozarska Dubica, Kreševo, Krupa na Uni, Kupres RS, Laktaši, Lopare, Milići, Modriča, Novi Grad Sarajevo, Novi Grad, Novi Travnik, Novo Goražde, Novo Sarajevo, Odžak, Olovo, Orašje, Osmaci, Oštra Luka, Pale FBiH, Pelagićevo, Petrovac, Petrovo, Posušje, Prijedor, Prnjavor, Prozor-Rama, Ravno, Ribnik, Rogatica, Sanski Most, Srbac, Stari Grad Sarajevo, Šekovići, Šipovo, Široki Brijeg, Teočak, Teslić, Travnik, Trnovo, Tuzla, Ugljevik, Usora, Vareš, Velika Kladuša, Visoko, Višegrad, Vitez, Vogošća i Zavidovići.

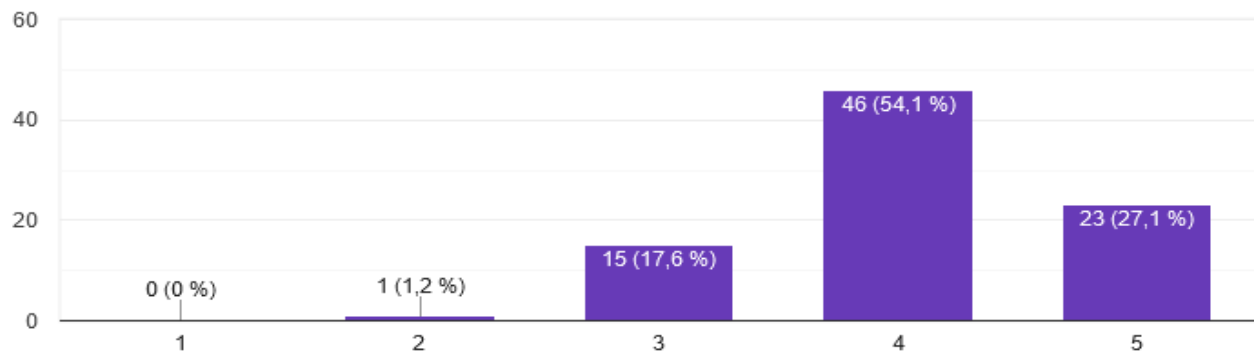
ANALIZA UPITNIKA PO OBLASTIMA

Provedba Lokalnih izbora 2020.

Provedbu Lokalnih izbora 2020. odličnim je ocijenilo 23 (ili 27,1%) ispitanih izbornih komisija, što je niže u odnosu na isto pitanje nakon Opštih izbora 2018. kada je provedbu izbora odličnim ocijenilo nešto više od 32% ispitanih komisija. Poređenja radi na ovo pitanje nakon Lokalnih izbora 2016. provedbu izbora odličnim je ocijenilo 40% ispitanih komisija. Radi pravilnog tumačenja podataka, mora se istaći da je odziv lokalnih izbornih komisija za učešće u ovoj aktivnosti ranije bio na većem nivou: 2016. godine upitnik je ispunilo 84% lokalnih izbornih komisija, a 2018. njih 73%.

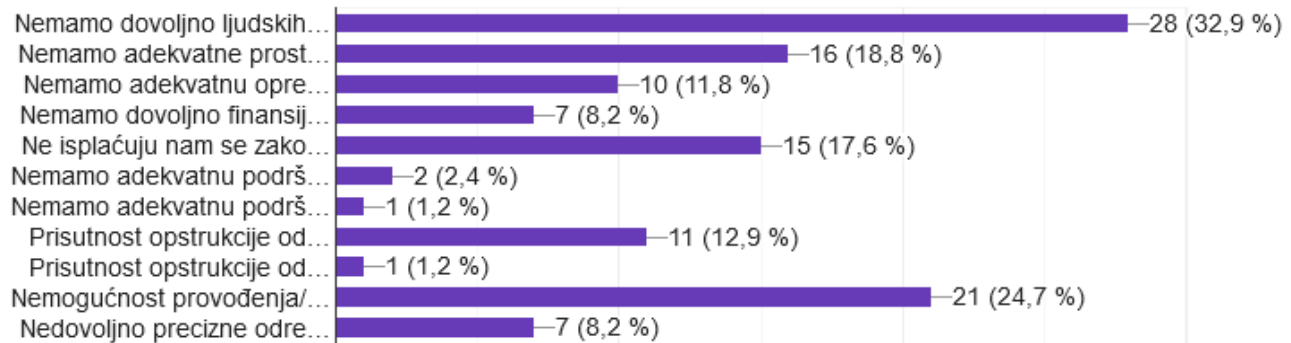
Najveći broj lokalnih izbornih komisija ocijenio je provedbu izbora sa ocjenom 'vrlo dobro', njih 54,1% ili 46 komisija, 15 komisija ili 17,6% provedbu izbora ocijenilo je sa ocjenom 'dobro', dok je ocjenom 'zadovoljavajuće' to učinila samo jedna izborna komisija. Nijedna lokalna izborna komisija provedbu Lokalnih izbora 2020. nije ocijenila kao lošu.

Grafikon 1: ukupna ocjena provedbe Lokalnih izbora 2020.

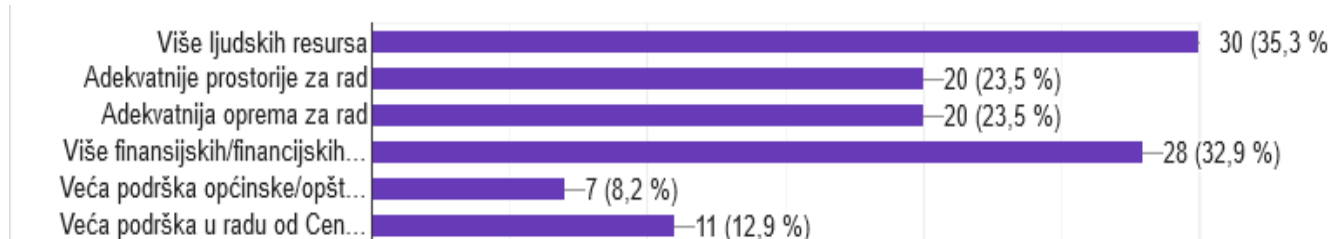
Kao najveće probleme u svom radu lokalne izborne komisije su identifikovale nedostatak ljudskih resursa (28 odgovora), neadekvatne prostorije i opremu za rad (16, odnosno 10 odgovora), nedovoljno finansijskih sredstava za rad (7 odgovora), neisplaćivanje predviđenih naknada ili kašnjenje istih (15 odgovora), prisutnost opstrukcije od strane političkih subjekata (11 odgovora), te nemogućnost provođenja Covid 19 instrukcije koju je donijela CIK BiH (21 odgovor).

Grafikon 2: problemi u radu

Analogno istaknutim problemima, lokalne izborne komisije su istakle sljedeće kao neophodne uslove kako bi njihov rad bio efikasniji: više ljudskih resursa istaklo je 30 komisija; više finansijskih sredstava za rad istaklo je njih 28; po 20 komisija smatra da su za efikasniji rad neophodni bolji uslovi za rad, odnosno bolje prostorije i oprema; da je za efikasniji rad potrebna veća podrška od strane Centralne izborne komisije, istaklo je 11 lokalnih izbornih komisija; njih 7 smatra da je veća podrška potrebna i od lokalne gradske/opštinske administracije.

Grafikon 3: Šta je potrebno za veću efikasnost?

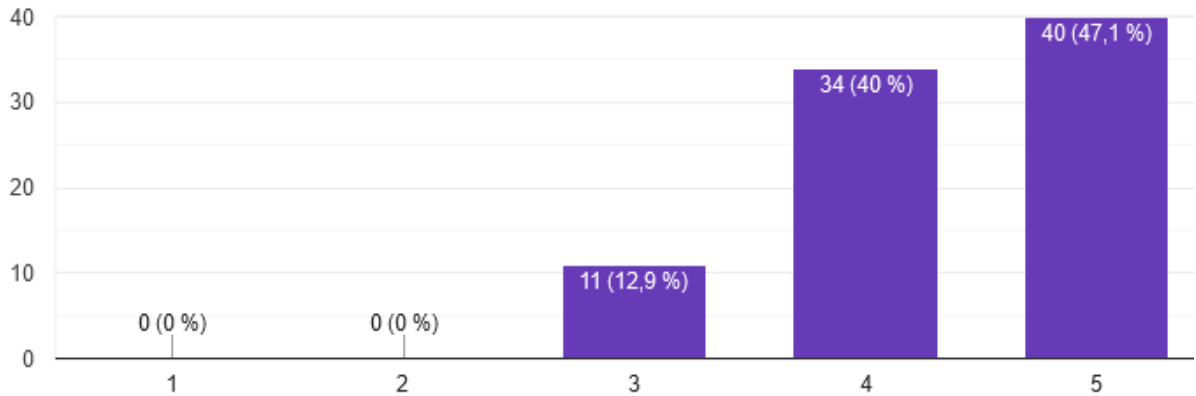
U odnosu na isto pitanje sa Opštih izbora 2018. ponavlja se mišljenje lokalnih izbornih komisija da bi više ljudskih resursa doprinijelo efikasnijoj provedbi izbora. Tada je tog mišljenja bilo 37 komisija. I drugi navedeni prioriteti od strane izbornih komisija uglavnom odgovaraju onim prioritetima koje su komisije istakle posle izbora 2018. godine, osim u dijelu veće podrške od strane Centralne izborne komisije BiH kada je to smatralo potrebnim duplo više komisija nego nakon Lokalnih izbora 2020., ukupno njih 21.

Od drugih prijedloga za unapređenje i veću efikasnost lokalnih izbornih komisija, istaknuto je sljedeće:

profesionalizacija izbornih komisija podjednak rad i angažman svih članova lokalne izborne komisije, a da bi se to postiglo barem većinu članova/ica imenovati iz reda državnih službenika zaposlenih u organu lokalne samouprave * profesionalizovanje određenog broja članova/ica biračkog odbora što bi pomoglo izbornim komisijama u provođenju izbornog procesa * potrebno je donijeti podzakonska akta koja neće gotovo svakodnevno biti podložna promjenama * izmjena propisa u pogledu imenovanja biračkih odbora * potrebno je da politički subjekti imaju ozbiljniji pristup prilikom imenovanja članova/ica biračkih odbora *

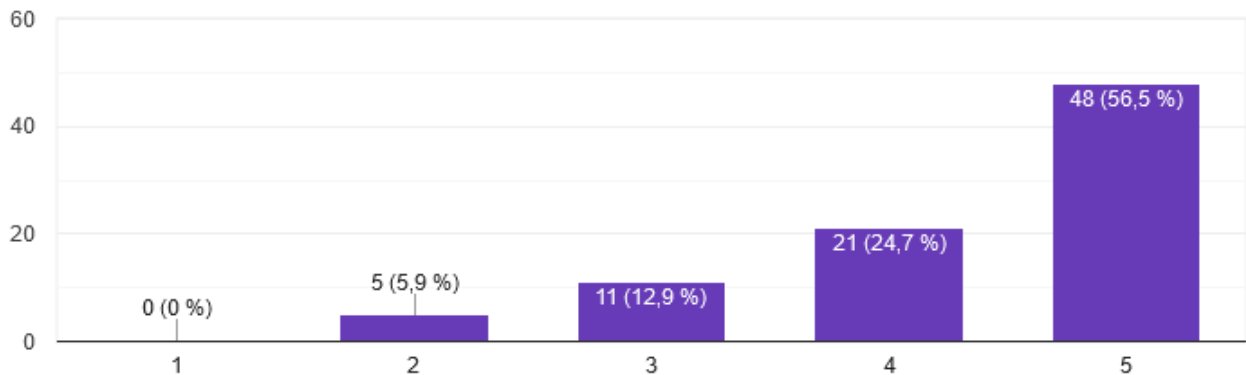
Vlastiti rad u organizaciji i provođenju Lokalnih izbora 2020. većina anketiranih lokalnih komisija, njih 40 ili 47,1% ocijenila je odličnim, a njih 34 ili 40% svoj rad je ocijenilo „vrlo dobrim“. Kao 'dobro' svoj rad ocijenilo je 11 (ili 12,9%) komisija, što je više nego duplo u odnosu na ocjenu za Opšte izbore 2018. godine kada je svega 5% komisija ocijenilo svoj rad srednjom ocjenom.

Grafikon 4: ocjena vlastitog rada od strane lokalnih izbornih komisija (ocjena 1 = loše; ocjena 5 = odlično)

Ocjena saradnje između lokalnih izbornih komisija sa nadležnim matičnim uredom općine/grada u vezi sa nadležnostima koje se odnose na Centralni birački spisak prikazana je sljedećim grafikonom:

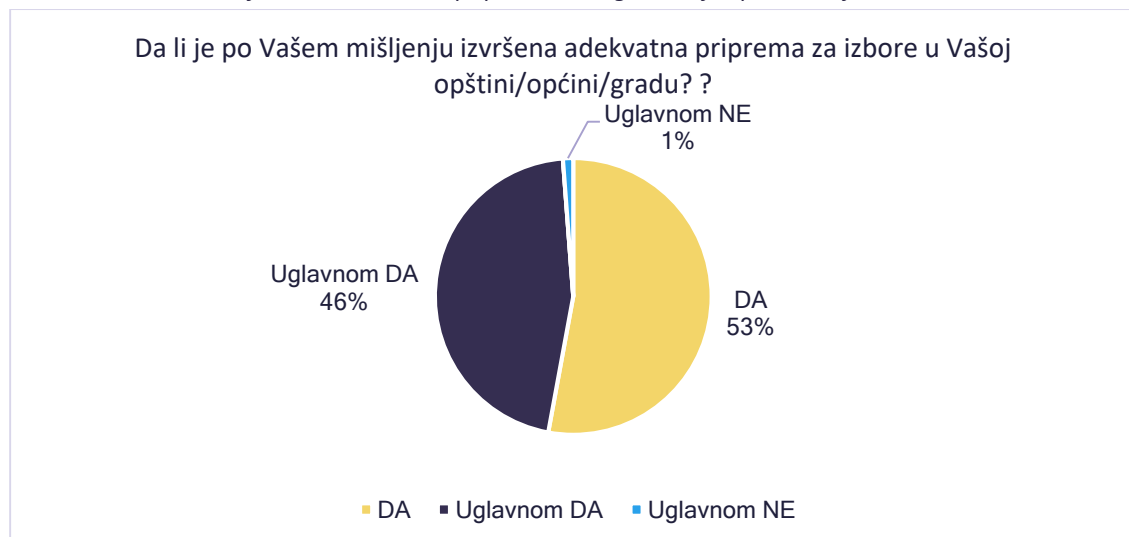
Grafikon 5: saradnja sa nadležnim matičnim uredom (ocjena 1 = loše; ocjena 5 = odlično)

Pripreme za Lokalne izbore 2020.

Većina lokalnih izbornih komisija smatra da su izvršene adekvatne pripreme za organizaciju i provođenje Lokalnih izbora 2020. Da pripreme za organizaciju i provođenje izbora uglavnom nisu bile adekvatne odgovorila je samo jedna lokalna izborna komisija.

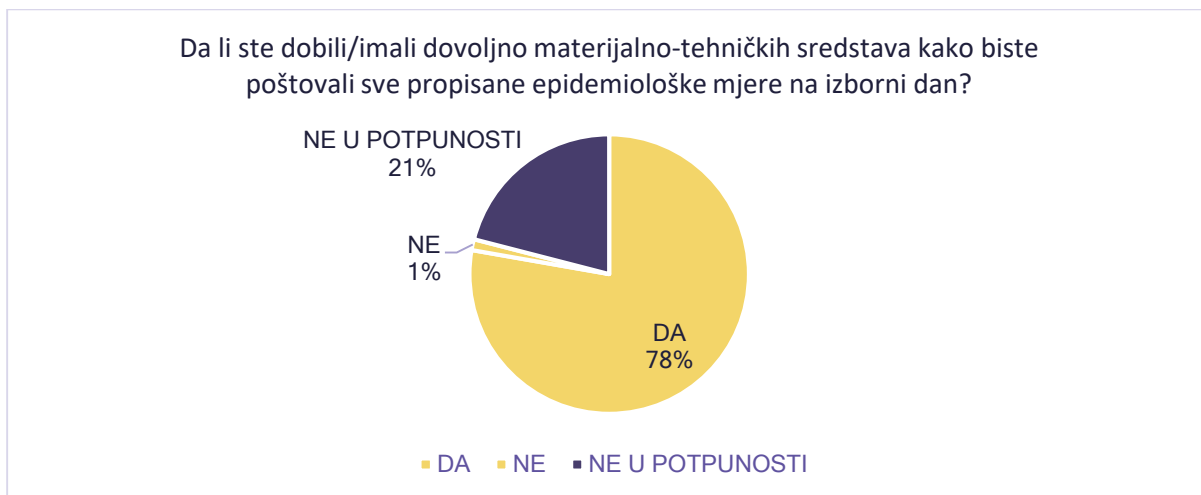
Grafikon 6: adekvatna priprema za organizaciju i provođenje izbora

Najčešći kanal komunikacije izbornih komisija na lokalnom nivou sa biračima/icama o izbornim aktivnostima i rokovima su službene web stranice opština/gradova što je odgovorilo 69,4% komisija, zatim mediji (televizija, radio, novine, društvene mreže) što je odgovorilo 63,5% komisija, te oglasne ploče u opštinama/gradovima što je odgovorilo 62,4% komisija. U odnosu na podatke iz 2018. kada je najčešći način komuniciranja u odgovorima komisija bio putem oglasnih ploča, sada se vidi porast komuniciranja putem medija i službene web stranice. Važno je istaći da su izborne komisije ovdje odgovarale sa mogućnošću višestrukog odabira što znači da sve izborne komisije koriste u kombinaciji najmanje dva načina komuniciranja sa biračima/icama.

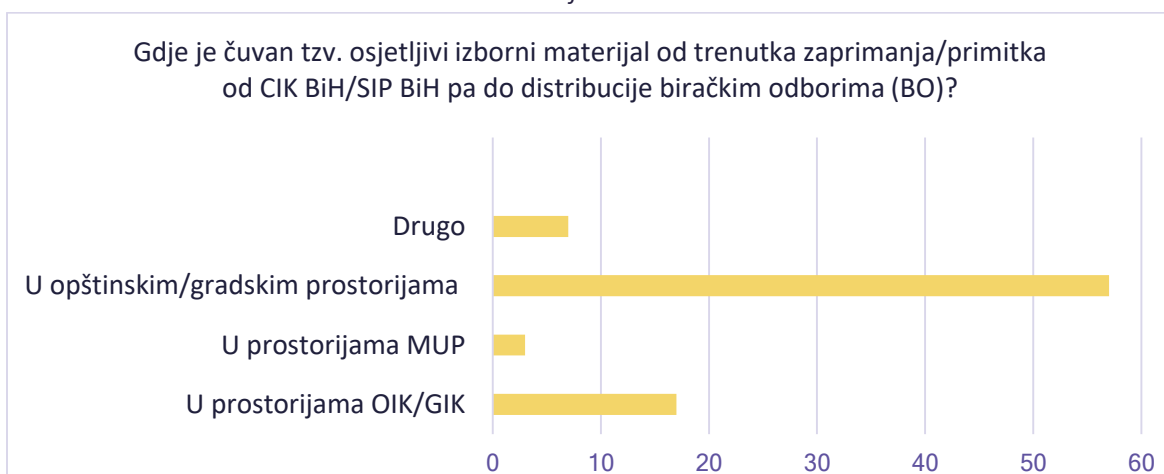
Na pitanje koje se tiče dovoljne količine materijalno – tehničkih sredstava vezanih za poštivanje epidemioloških mjera, odgovor lokalnih izbornih komisija prikazan je u grafikonu niže:

Grafikon 7.

Osjetljivi izborni materijal od trenutka zaprimanja istog od Centralne izborne komisije BiH pa do distribucije biračkim odborima u većini slučajeva čuvan je u opštinskim/gradskim prostorijama.

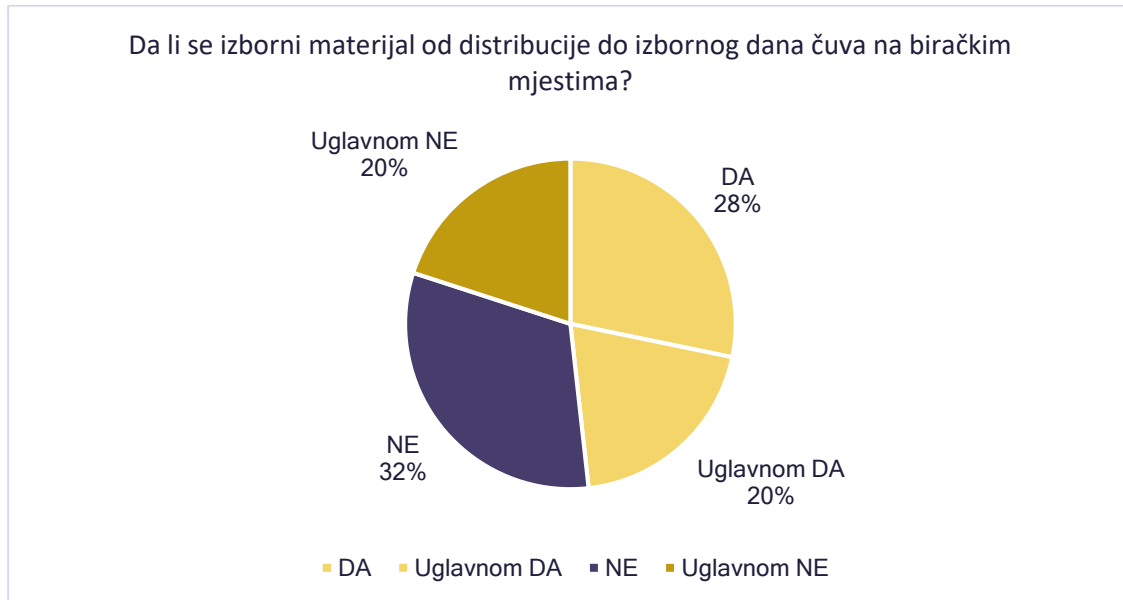
Grafikon 8.

Lokalne izborne komisije smatraju da imaju dovoljno vremena za distribuciju izbornog materijala jer je na ovo pitanje potvrdno odgovorilo 72,1% ispitanih komisija, a njih 27,1% smatra da uglavnom imaju dovoljno vremena za ovu izbornu aktivnost.

Na pitanje da li je osjetljivi izborni materijal od distribucije do izbornog dana čuvan na biračkim mjestima, komisije su odgovorila sljedeće:

Grafikon 9.

Većina ispitanih izbornih komisija smatra da je procedura primopredaje i praksa čuvanja osjetljivog izbornog materijala zadovoljavajuća. Na konkretno pitanje “Da li smatrate da je procedura primopredaje, kao i praksa čuvanja osjetljivog izbornog materijala zadovoljavajuća?”, “Da” odgovorilo je 45 lokalnih izbornih komisija; “Uglavnom da” 34 komisije, “Uglavnom ne” njih 5, dok je jedna komisija odgovorila sa “Ne”. Neki od prijedloga lokalnih izbornih komisija vezano za ovo pitanje ticali su se sljedećeg: da bi bilo dobro da se osjetljivi i neosjetljivi izborni materijal dostavi ranije uzimajući u obzir broj birača i biračkih mjesta po osnovnim izbornim jedinicama; da se izborni materijal može preuzeti 48 sati prije izbornog dana; da bi nadležni MUP-ovi trebali imati precizne procedure za čuvanje osjetljivog izbornog materijala; za čuvanje osjetljivog izbornog materijala potrebno je angažovanje većeg broja policijskih službenika; izborni materijal čuvati na biračkim mjestima uz prisustvo policijskih službenika, te uvoditi sisteme video nadzora ili slične sigurnosne sisteme; jedna izborna komisija mišljenja je da je trenutno osjetljivi izborni materijal sigurniji u kući predsjednika biračkog odbora jer članovima komisije ili biračkog odbora nije poznato ko sve ima ključeve prostorija u kojima je određeno biračko mjesto što omogućava neovlašten pristup istom.

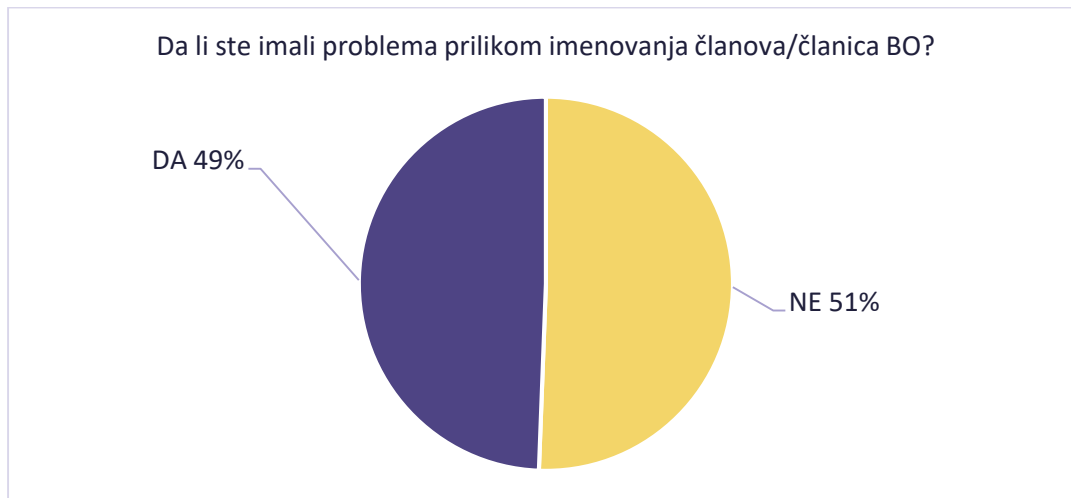
Većina lokalnih izbornih komisija odgovorila je da nije imala problema u procesu određivanja broja, vrste i lokacija biračkih mjesta. Odličnim je ovaj proces ocijenilo 49 (57,6%) komisija, vrlo dobrim 24 (28,2%), dobrim 11 (12,9%), dok je zadovoljavajućim ovaj proces ocijenila svega jedna lokalna izborna komisija (1,2%).

Gotovo sve lokalne izborne komisije smatraju da su objekti u kojima se nalaze biračka mjesta uslovni za provođenje izbora (sa „Da“ je odgovorilo 18 komisija, „Uglavnom da“ njih 65, dok su dvije komisije dale odgovor „Uglavnom ne“).

Birački odbori

Na pitanje da li su lokalne izborne komisije imale problema u postupku imenovanja članova/članica biračkih odbora, komisije su odgovorile sljedeće:

Grafikon 10.

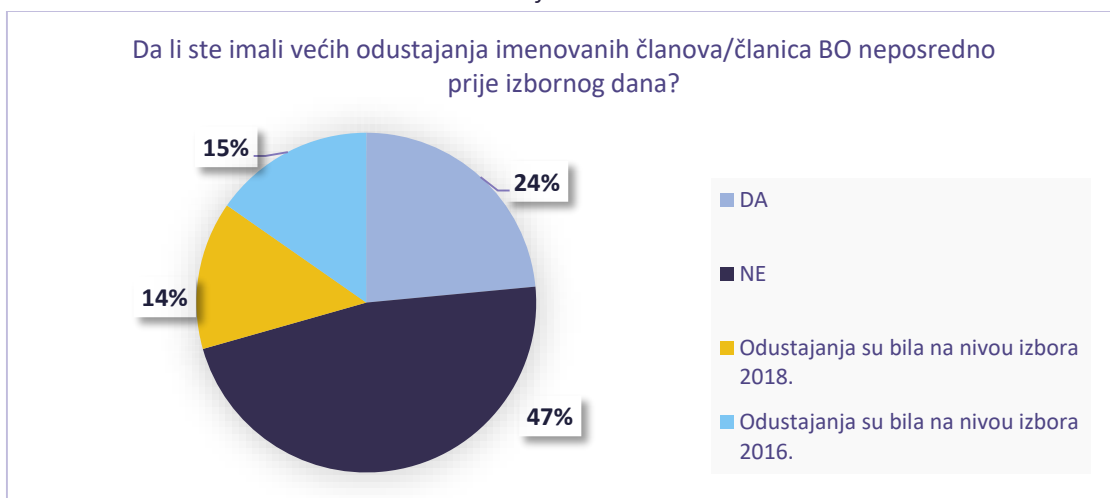
Lokalne izborne komisije koje su navele da su imale problema prilikom imenovanja biračkih odbora kao neke od razloga navele su: politički subjekti nisu dostavili prijedloge za imenovanje svih članova i zamjenika članova biračkih odbora za pozicije koje su dobili u postupku dodjele (žrijebanja); određeni broj dostavljenih prijedloga nije ispunjavao uslove propisane Izbornim zakonom BiH za imenovanje za rad u biračkim odborima, a sa druge strane politički subjekti su dostavili veliki broj zahtjeva za akreditovanje posamtrača; već prilikom donošenja Rješenja o imenovanju biračkih odbora za 156 redovnih biračkih mjesta i 20 mobilnih timova, nedostajući broj članova i zamjenika je bio cca 500 lica, što je popunjavano u skladu sa članom 2.19 Izbornog zakona, te je kod donošenja osnovnog rješenja iscrpio svoje resurse za Rezervnu listu; nije bilo dovoljno prijedloga za zamjenike članova biračkih odbora od strane političkih subjekata; nedostatak kvalitetnih ljudi; odustajanje članova prije obuke, kao i odustajanje članova nakon uspješne obuke, pa čak i odustajanje dan uoči izbora; neprisustvovanje obukama; problemi zbog odustajanja članova i zamjenika BO, vezano za posljedice epidemije koronavirusa (veći broj komisija su istakle problem vezan za epidemiju koronavirusa i odustajanje iz članstva u BO kao posljedicu); politički subjekti predlažu „loše“ kandidate (bez izbornog iskustva, starije osobe i sl.) kandidate za članove biračkih odbora, a poslije se žale što nisu imenovani za predsjednika BO; dobar dio predloženih kandidata nije imao odgovarajuću stručnu spremu za članstvo u biračkom odboru; nezainteresovanost građana za učešće u izbornim aktivnostima, odustajanje članova izazvano pandemijom, te predizbornim tenzijama, itd.; nezainteresiranost za rad u BO zbog malih naknada za puno posla, a velikih kazni u slučaju pogreške; određen broj političkih subjekata nije dovoljno zainteresovan za popunu pozicija u BO (ne dostavljaju prijedloge, dostavljaju neadekvatne prijedloge,

ne dostavljaju zamjene za one koji odustanu ...); nedovoljna finansijska sredstva za planiranje veće rezerve; kratko vrijeme za imenovanje i kvalitetnu obuku zbog velikog broja odustajanja; bilo je dosta zahtjeva za odustajanje i promjena pozicija u BO, kako od strane imenovanih članova, tako i od strane političkih subjekata kao predlagača;

Na pitanje o tzv. trgovini mjestima u biračkim odborima, većina ispitanih lokalnih izbornih komisija je odgovorila da nije upoznata, odnosno da ne zna za takve slučajeve (njih 77,6%), da nije bilo takve trgovine, odgovorilo je 18,8% komisija, dok su tri (3,5%) komisije navele da je bilo trgovine mjestima u biračkim odborima od strane političkih subjekata.

Kada govorimo o većem odustajanju iz članstva u biračkim odborima neposredno prije izbornog dana, komisije su dale sljedeći odgovor:

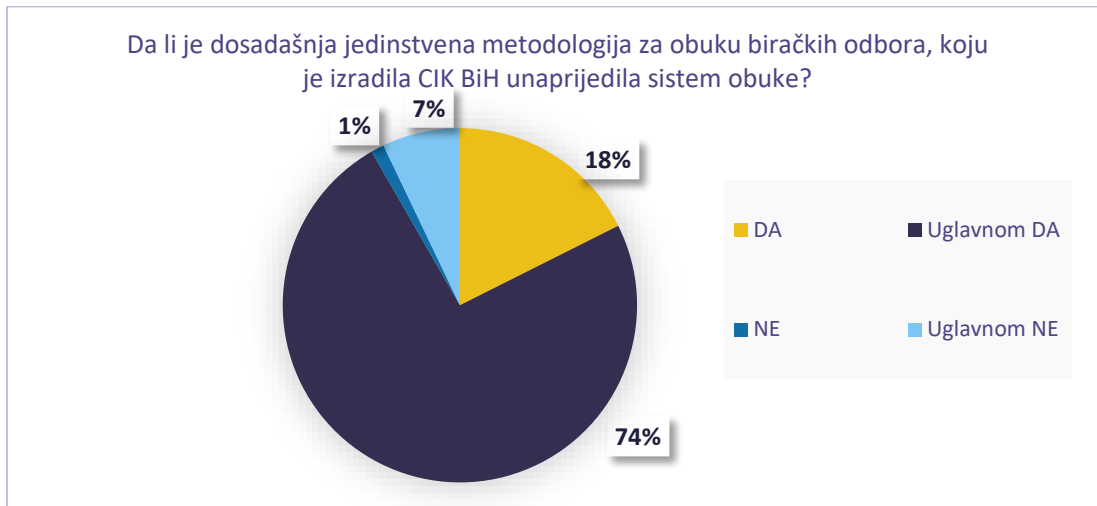
Grafikon 11.

Obuku biračkih odbora lokalne izborne komisije su uglavnom ocijenile pozitivno: njih 31,8% obuke je ocijenilo odličnim, 42,4% vrlo dobrim, 23,5% obuke je ocijenilo kao dobre, dok su dvije komisije (2,4%) obuke ocijenile zadovoljavajućim.

Na pitanje o tome kako je dosadašnja jedinstvena metodologija za obuku biračkih odbora, koju je izradila CIK BiH unaprijedila sistem obuke, komisije su odgovorile kako slijedi:

Grafikon 12.

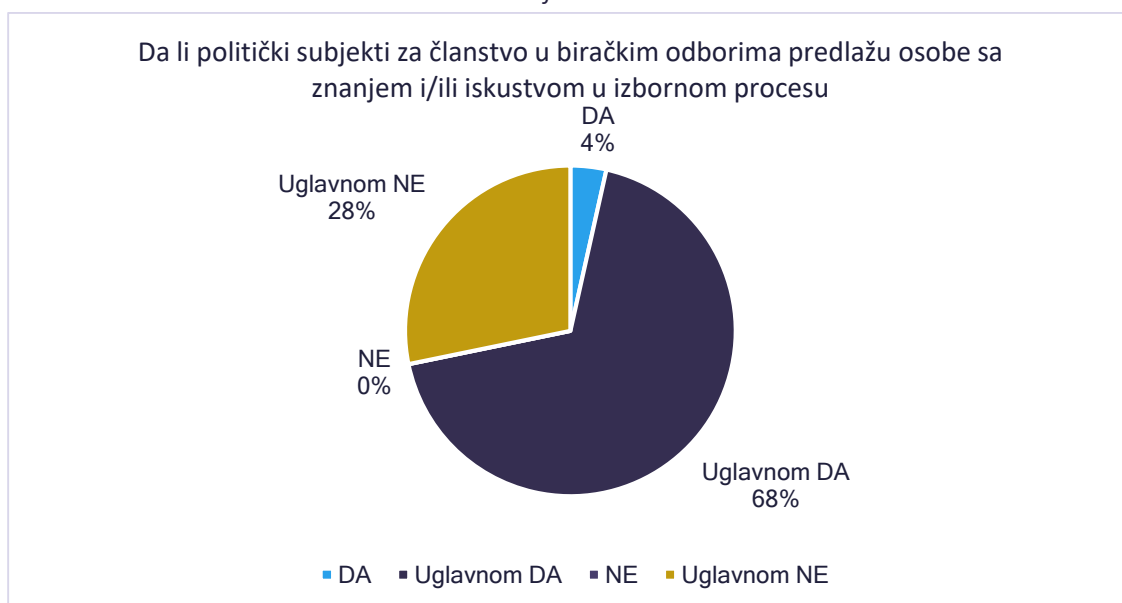

U odnosu na isto pitanje nakon Opštih izbora 2018. godine na ovom pitanju bilježi se porast pozitivnih odgovora, odnosno da je doprinos jedinstvene metodologije ocijenjen pozitivnije nego prije. Tada je 60% komisija odgovorilo da je jedinstvena metodologija uglavnom unaprijedila sistem obuke, sada je to 74% ispitanih komisija. Takođe, tada je 12% komisija ocijenilo da metodologija uglavnom nije unaprijedila sistem obuke, dok je to sada odgovorilo 7% komisija.

Većina ispitanih izbornih komisija odgovorila je da je imala dovoljno vremena za pripremu i obuku članova/članica biračkih odbora. Odgovorima „uglavnom DA“ i „da“ odgovorilo je 96,4% komisija, dok su tri komisije odgovorile sa „ne“ ili „uglavnom ne“ (3,6%).

Da li politički subjekti za članstvo u biračkim odborima predlažu osobe sa znanjem i/ili iskustvom u izbornom procesu, komisije su ocijenile na sljedeći način:

Grafikon 13.

U nastavku upitnika lokalne izborne komisije imale su priliku iznijeti prijedloge za unapređenje ovog segmenta izbornog procesa. U nastavku su preporuke koje su iznijele pojedine komisije: profesionalizacija pozicije predsjednika i zamjenika predsjednika biračkih odbora; biranje obrazovanih osoba i osoba sa iskustvom; predlaganje i imenovanje profesionalnih predsjednika BO; izmijeniti Pravilnik o utvrđivanju kvalifikacija i postupku imenovanja članova biračkih odbora u smislu da predsjednik BO ne bude na prijedlog političkog subjekta, nego imenovan iz reda službenika administracije; češće edukacije; da se političkim subjektima jasno kaže da BO nisu socijalna ustanova gdje bi neko trebao da zaradi „dnevnicu“, nego da je to organ koji provodi izbore i najvažniji u izbornom procesu koji zahtijeva znanje i iskustvo o izbornom procesu; uraditi proceduru u kojoj tačno navesti da će prednost imati osobe sa iskustvom i fizički sposobne osobe koje mogu i vide i znaju brojati glasačke listiće; propisati kvalifikacije i uslove za obavljanje dužnosti u BO; neophodno je izvršiti izmjene zakona i podzakonskih akata i te pozicije učiniti stalnim i mandatnim; učešće u članstvu BO lica koja su u radnom odnosu u javnoj administraciji.

Kada je u pitanju zaštita izbornog prava u nadležnosti lokalnih izbornih komisija, komisije koje su učestvovalе u anketi dostavile su podatke da je do 15.11. ovim komisijama izjavljen 221 prigovor. Navedeno je da su prigovori rješavani u zakonom predviđenim rokovima, te da veliki broj njih nije bio osnovan ili je imao druge manjkavosti. Upućen je određen broj žalbi prema CIK BiH, a prema datim podacima većina odluka lokalnih izbornih komisija je potvrđena od strane CIK BiH.

Izborni dan

Lokalne izborne komisije su izborni dan na području svoje osnovne izborne jedinice ocijenile pozitivno, odnosno izborni dan su „odličnim“ ocijenile 23 ispitane komisije (27,1%), „vrlo dobrim“ njih 48 (56,5%), „dobrim“ njih 13 (15,3%), dok je izborni dan zadovoljavajućim ocijenila samo jedna komisija (1,2%). Nijedna lokalna izborna komisija izborni dan nije ocijenila kao „nezadovoljavajući“.

Kada su u pitanju problemi sa kojima su se ispitane komisije susrele na izborni dan, većina njih ili 72,9% je izjavilo da nije nailazila na probleme u značajnijoj mjeri. Sa problemom odustajanja većeg broja članova/ica biračkih odbora suočilo se 8,2% komisija; 4,7% komisija je odabralo odgovor da su to bile incidentne situacije na biračkim mjestima; isti procenat komisija naveo je da je to bio značajniji broj birača/ica koji se nije nalazio na Izvodu iz CBS-a. Po jedan odgovor imali su probleme poput sljedećih: određeni broj birača prijavljen za glasanje putem pošte mimo njihove volje; odustajanje članova BO dan pred izbore; veći broj birača upisan za glasanje putem pošte; kašnjenje članova BO u dolasku na biračko mjesto u 06:00 h; pomoć drugog lica velikom broju birača zbog slabog vida i sl.

U odnosu na provedbu Lokalnih izbora 2016. godine, izborne komisije su pitane šta je bilo bolje ovaj put. Najveći broj ispitanih lokalnih izbornih komisija, njih 55,3% smatra da je sve isto ili slično kao na ranijim izborima. Njih 31,8% smatra da se ovaj put nalazilo manje umrlih na biračkom spisku, njih 18,8% smatra da je bilo manje prijavljenih nepravilnosti u odnosu na izbore prije 4 godine; po 10 lokalnih

izbornih komisija smatra da su obuke za biračke odbore bile bolje ovaj put, te da je manji broj izostanaka članova/članica BO u odnosu na izbore prije 4 godine.

Rad biračkih odbora na Lokalnim izborima 2020. ispitane lokalne izborne komisije ocijenile su:

Grafikon 14.

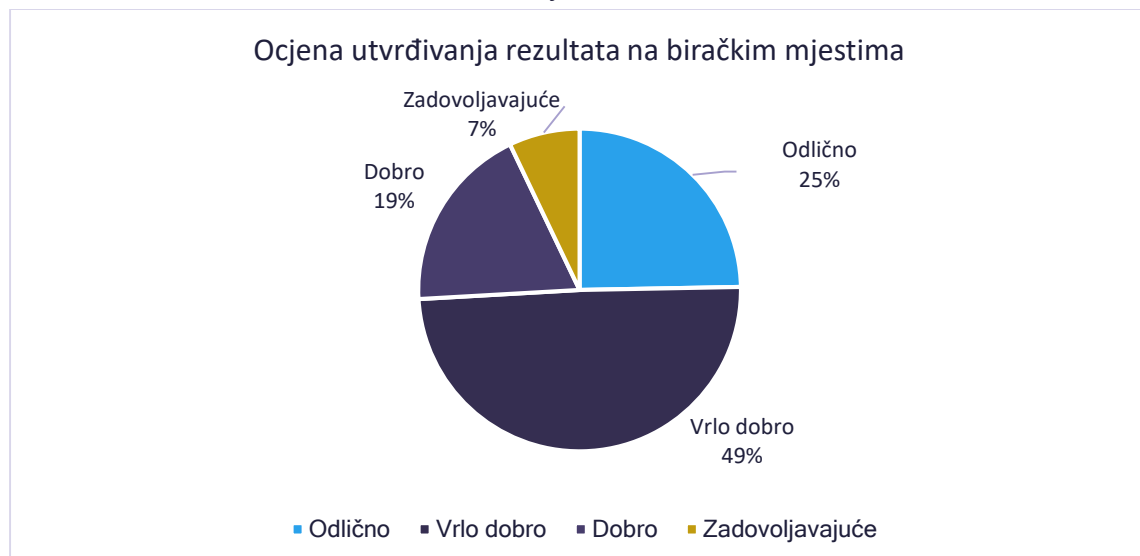

Nijedna lokalna izborna komisija rad biračkih odbora nije ocijenila kao „loše“.

Na pitanje o tome da li je bilo birača/ica koji su prijavili da su njihovi podaci zloupotrebjeni za glasanje putem pošte 82,4% lokalnih izbornih komisija odgovorilo je negativno. Da je bilo takvih birača/ica potvrdno je odgovorilo 17,6% ispitanih komisija. Iz ponuđenih odgovora vidi se da je bilo preko 800 ovakvih slučajeva, od kojih su neki zloupotrebu prijavljivali prije izbornog dana, a značajan broj zloupotrebu otkrio na dan izbora. Biračima/icama, kako se vidi iz odgovora, je omogućeno glasanje na nepotvrđenim glasačkim listićima, dok su druge prijave prije izbornog dana, sudeći po datim odgovorima, prosljeđivanje CIK BiH.

Utvrđivanje rezultata na biračkim mjestima, ispitane lokalne komisije ocijenile su na sljedeći način:

Grafikon 15.

Nijedna lokalna izborna komisija utvrđivanje rezultata na biračkim mjestima nije ocijenila kao „loše“.

Proces primopredaje izbornog materijala od strane biračkih odbora ocijenjen je uglavnom pozitivno i to: 27,1% ispitanih komisija ovaj proces ocijenila je „odlično“, 45,9% kao „vrlo dobro“, 20% kao „dobro“, dok je 7,1% ispitanih komisija ovaj proces ocijenilo kao „zadovoljavajuće“.

40 od ispitanih 85 lokalnih izbornih komisija (47,1%) izjavilo je da nije bilo ponovnog brojanja glasačkih listića u općinskoj/opštinskoj/gradskoj izbornoj komisiji. Ostale lokalne izborne komisije navele su da je bilo ponovnog brojanja glasačkih listića u prostorijama komisija.

Na pitanje o primijećenim pozitivnim ili negativnim trendovima na Lokalnim izborima 2020., većina ispitanih komisija je odgovorila da nisu primjetili iste, čak njih 85,9%. Preostalih 14,1% je izjavilo da jesu primijetili određene trendove. Navedeno je sljedeće: zloupotreba nedovoljno definisanih provedbenih procesa od strane određenih političkih subjekata; pokušaji političkih subjekata da dovedu u pitanje nepristrasnost u radu članova OIK-a; veliki broj birača prijavljenih za glasanje putem pošte; loša koordinacija aktivnosti od strane CIK-a, kašnjenje u dostavi materijala, jednostrano tumačenje zakonskih i podzakonskih odredbi, nezakonito prebacivanje nadležnosti sa CIK-a na OIK/GIK (birački spisak Covid birača sačinjavali su OIK/GIK, a birački spiskovi su u isključivoj nadležnosti CIK), nepartnerski odnos sa OIK/GIK; manji broj predloženih članova BO od strane političkih subjekata u odnosu na broj dodijeljenih pozicija; povećan broj ovjerenih političkih subjekata „satelita“ što podrazumijeva veću zloupotrebu pozicija u BO i akreditaciju posmatrača; za ove lokalne izbore bilo je, više nego do sada, prijavljnih političkih subjekata koji su „nepoznati“ i koji na teritoriji osnovne izborne jedinice nemaju svoj organizacioni dio, a ni javno djelovanje (predstavljanje kandidata, programa i dr.); prijavljivanja birača za glasanje putem pošte, bez njihovog znanja, tako da je veliki broj birača za ovo saznao nakon objavljivanja spiska birača putem pošte od strane CIK BiH; prebrojavanje glasačkih listića u prvom krugu brojanja nije više „sporano“ i „manje je interesantano“ od prebrojavanja glasova po kandidatima unutar jedne kandidatske liste, u drugom krugu brojanja; uvredljiva i agresivna politička kampanja, više se pričalo kakvi su drugi i njihovi nedostaci, nego o programima i šta oni nude kao poboljšanje, što je znatno doprinijelo manjoj izlaznosti na glasanje jer se glasačima sve to vjerujemo smučilo.

Najčešće zabilježene nepravilnosti

Kada su u pitanju najčešće zabilježene nepravilnosti na Lokalnim izborima 2020., ispitane lokalne izborne komisije su odgovorile na sljedeći način (bilo je moguće odabrati više odgovora). 40 lokalnih izbornih komisija (47,1%) odgovorilo je da nije bilo nepravilnosti na izborni dan. Najveći broj nepravilnosti prema odgovorima komisija odnosio se na nepravilnosti pri pakovanju izbornog materijala (pogrešno pakovanje u vreće za glasačke listiće, pogrešno ispunjeni obrasci, nedostajao dio materijala i sl.). Ovo smatra 26 komisija ili 30,6% njih. Od drugih nepravilnosti istaknute su nepravilnosti pri unosu glasova (8 komisija ili 9,4%); nepravilnosti pri procesu brojanja glasova (5 komisija ili 5,9%), itd. Drugi odgovori su uglavnom pojedinačni slučajevi koji se odnose na: propuste u uređenju biračkog

mjesta, nepravilnosti u procesu glasanja, pogrešno objedinjeni rezultati za jedno biračko mjesto, nepotrebno zadržavanje kandidata na biračkim mjestima i u njihovoj blizini, itd.

Na pitanje da li je lokalna izborna komisija podnijela prijave za počinjena krivična djela koja su se dogodila u izbornom procesu, samo jedna od anketiranih komisija odgovorila je potvrdno. Nisu navedeni detalji prijave ili vrste krivičnog djela.

Preporuke za unapređenje izbornog procesa u BiH

U ovom dijelu Upitnika za lokalne izborne komisije, Koalicija „Pod lupom“ je zatražila mišljenje komisija o prioritetnim preporukama Koalicije „Pod lupom“ (bilo je moguće dati više odgovora). Njihovi odgovori su predstavljeni niže:

57 ili 67,1% komisija smatra da treba uvesti nove tehnologije na način da iste obezbijede utvrđivanje stvarne volje birača/ica na biračkim mjestima na izborni dan pri tome prateći standarde i kriterije sigurnosti, izvodivosti i dugoročnosti odabranog rješenja.

53 ili 62,4% komisija smatra da treba promjeniti način imenovanja članova/članica biračkih odbora

22 ili 25,9% komisija smatra da treba smanjiti visinu glasačkih kabina do maksimalne visine od 30 cm kojom se obezbjeđuje/osigurava tajnost glasanja i sprečavaju određene nepravilnosti.

15 ili 17,6% komisija smatra da treba uvesti zasebne providne glasačke kutije za svaki nivo /razinu vlasti koji se bira.

7 ili 8,2% komisija smatra da treba omogućiti prigovor na izborni proces svima u svakoj fazi izbornog procesa.

Od drugih prijedloga za unapređenje izbornog procesa, istaknuto je sljedeće:

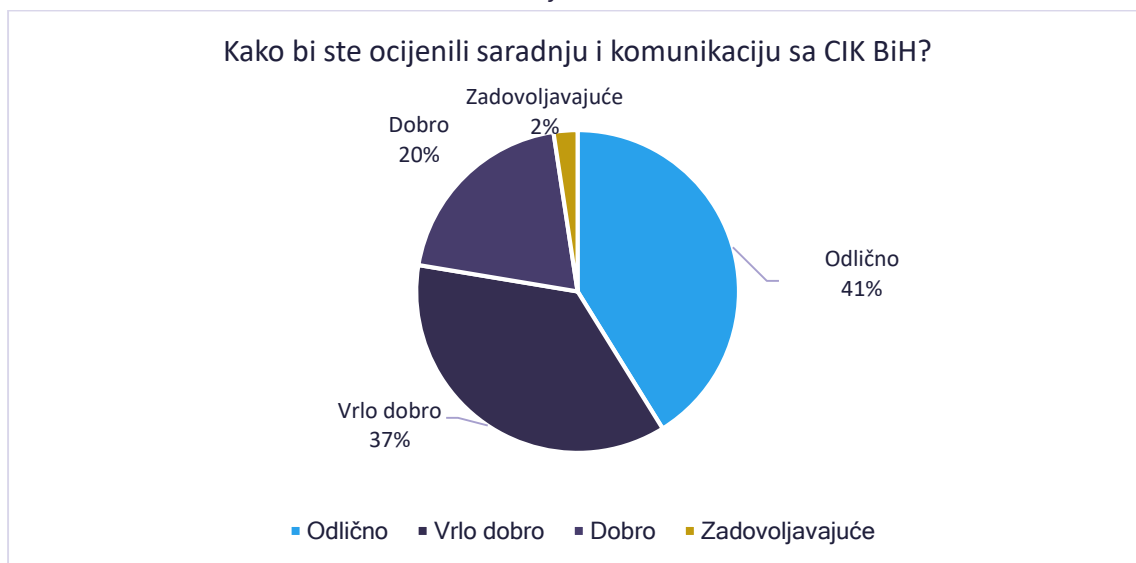
skeniranje glasačkih listića omogućiti elektronsko glasanje* povećati naknade za članove biračkih odbora, smanjiti prihode strankama iz budžeta* omogućiti da OIK direktno imenuje predsjednika BO i da za to bude adekvatno plaćen* istraživati na usklađenju pravne regulative (Izborni zakon BiH - podzakonski akti)* u cilju unapređenja izbornog procesa prijedlog je poluprofesionalizacija lokalnih izbornih komisija* veća kontrola glasanja putem pošte* oprezno, i neveliko uvođenje tehnologija bi unaprijedilo proces* uvesti veću odgovornost za nezakonit rad organa za provođenje izbora počevši od BO, OIK/GIK, CIK* dati mogućnost da OIK imenuje predsjednike BO* omogućiti zakonom da OIK imenuje predsjednike BO* dobro bi bilo uvesti elektronsko glasanje ili barem prebrojavanje glasačkih listića, jer birački odbori najviše griješe pri brojanju, popunjavanju obrazaca i pakovanju, ili brojanje da se radi u CIK-u i u glavnom Centru za brojanje glasova* za prvu preporuku uvesti stroge sankcije, npr. oduzimanje mjesta u BO političkom subjektu koji imenuje neadekvatne članove, a za drugu preporuku skeniranje glasačkih listića odmah po izvršenom glasanju čime bi se svaka eventualna malverzacija od strane BO ukinula i odmah imali izborni rezultati i izlaznost po okončanju glasanja* temeljito urediti proceduru

glasanja putem pošte* uvođenje novih tehnologija posebno u segmentu utvrđivanja rezultata* onemogućiti prijavu partija za izbore, koje se fiktivno prijave i ne dobiju nijedan ili jedan glas, a sve radi popune biračkih odbora i predlaganje posmatrača.

Saradnja

Da bi se bilo koji izbori održali uspješno, potreba je optimalna i kvalitetna saradnja prije svega organa zaduženih za organizaciju i provođenje izbora. Međutim, i saradnja sa drugim akterima u izbornom procesu, kao što su politički subjekti i posmatrači izbornog procesa je važna iz razloga da se izborni proces učini otvorenim i transparentnim, radi interesa javnosti i vraćanja povjerenja u izborni proces. U tu svrhu, dio anketnih pitanja odnosio se na saradnju lokalnih izbornih komisija sa svim probrojanim akterima izbornog procesa. Rezultati su sljedeći:

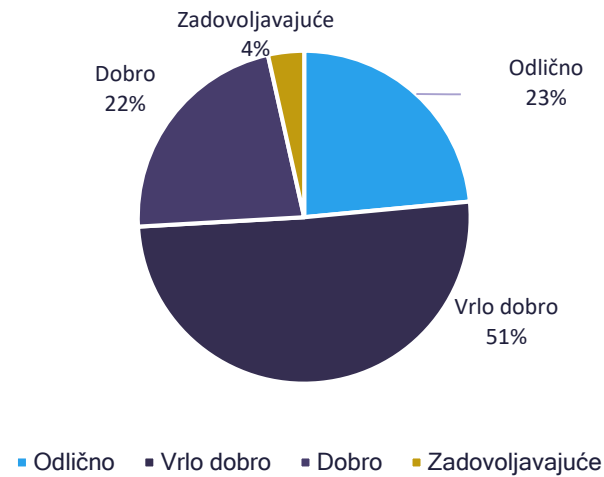
Grafikon 16.

Nijedna lokalna izborna komisija saradnju i komunikaciju sa CIK BiH nije ocijenila „lošom“. Ovi odgovori gotovo u potpunosti korespondiraju istim odgovorima iz 2018. godine.

Grafikon 17:

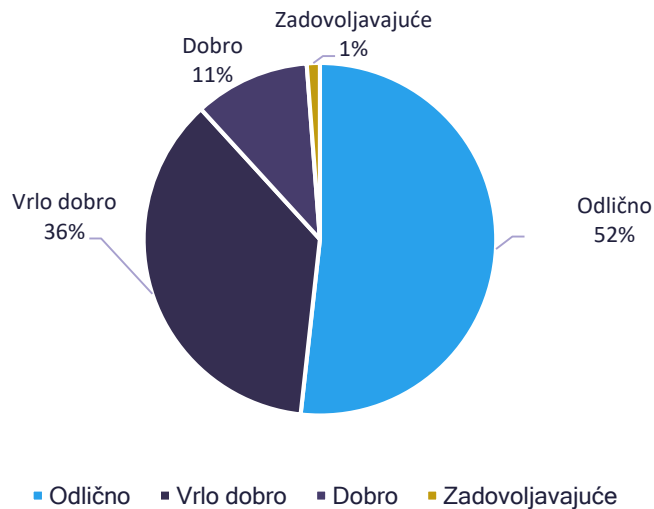
Kako bi ste ocijenili saradnju i komunikaciju sa političkim subjektima u Vašoj osnovnoj izbornoj jedinici?

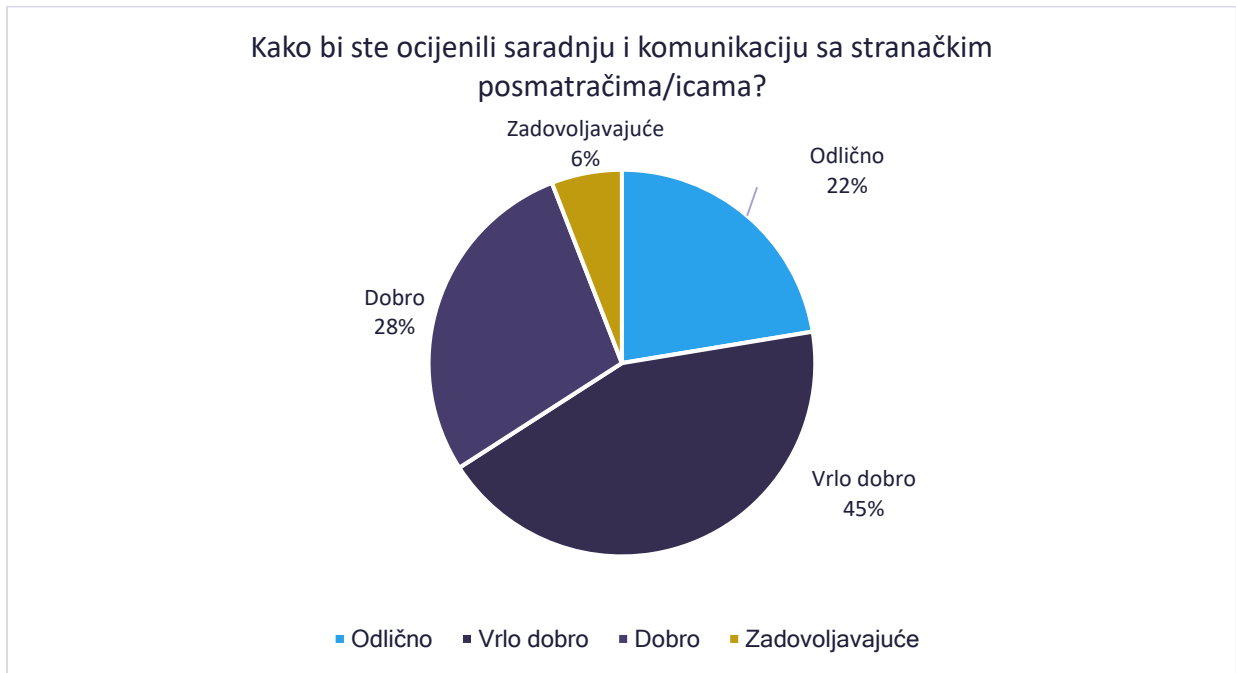
Nijedna lokalna izborna komisija saradnju i komunikaciju sa političkim subjektima iz svoje osnovne izborne jedinice nije ocijenila „lošom“.

Grafikon 18.

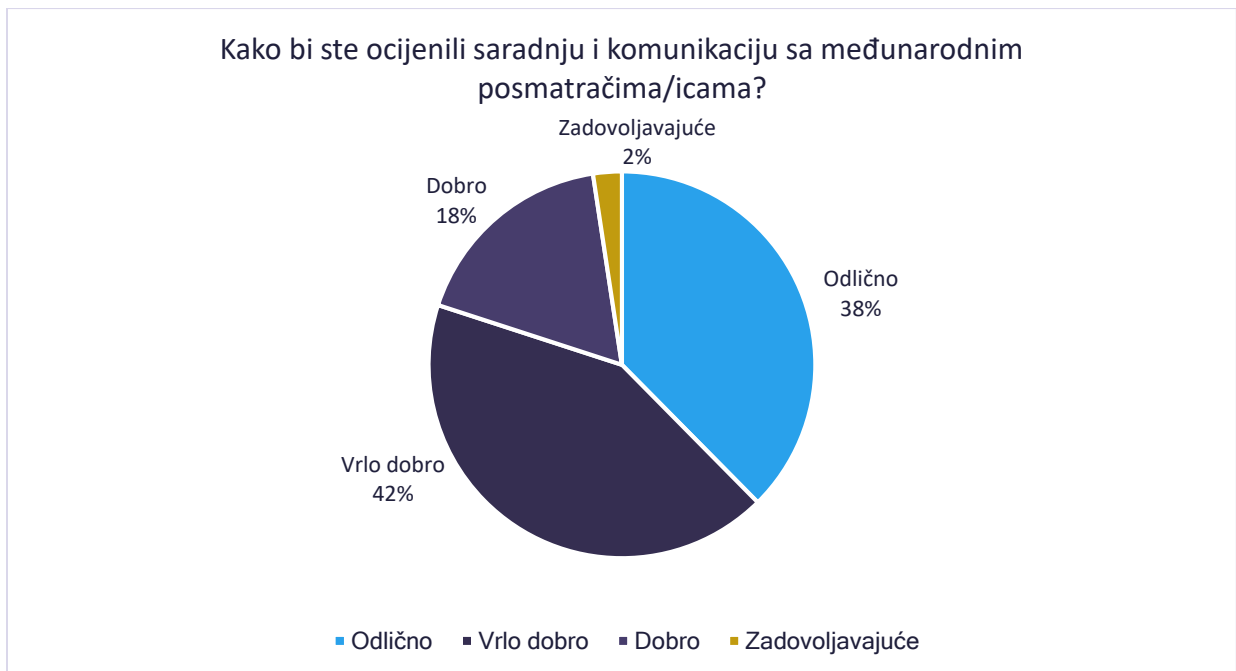
Kako bi ste ocijenili saradnju i komunikaciju sa nestranačkim, građanskim posmatračima/icama Koalicije "Pod lupom" i drugih nevladinih organizacija?

Grafikon 19.

Grafikon 20:

Lokalne izborne komisije koje su uzele učešće u ovoj anketi, njih 85, odgovorile su da su za Lokalne izbore 2020. godine akreditovalе ukupno 38.166 posmatrača/ica ispred političkih subjekata⁸.

⁸ 4 lokalne izborne komisije nisu dale odgovor na ovo pitanje.

UMJESTO ZAKLJUČKA

Ako se sagledaju odgovori lokalnih izbornih komisija na ista ili slična pitanja unazad nekoliko izbornih ciklusa, može se zaključiti da još od 2016. godine, lokalne komisije najviše problema, ali i potencijalnih rješenja vide u biračkim odborima: načinu njihovog formiranja, obavezama i odgovornostima, statusu, radu na izborni dan, te visini naknade koja se posebno ističe kao neadekvatna. Zabrinutosti u pogledu funkcionisanja biračkih odbora su potpuno opravdane obzirom da su oni možda i najvažnija karika na izborni dan. Od biračkih odbora ovisi u velikoj mjeri da li će izbori biti održani u skladu sa važećim propisima ili ne. U više navrata lokalne izborne komisije iznijele su preporuke da se treba izmijeniti način imenovanja biračkih odbora, posebno u dijelu imenovanja predsjednika biračkog odbora gdje je više puta spomenuta opcija da iste bira i imenuje lokalna izborna komisija. Više puta istaknuto je i da je potrebna veća odgovornost i ozbiljnost političkih subjekata pri nominovanju lica za članstvo u biračkim odborima, naglašavajući da je potrebno akcenat staviti na iskustvo, kao i fizičku spremu obzirom na težinu zadataka koje birački odbor ima na izborni dan.

Da bi njihov rad bio efikasniji, lokalne izborne komisije najviše su istakle da je potrebno više ljudskih resursa za kvalitetniju organizaciju i provođenje izbora, zatim finansijskih, potom bolje prostorije i oprema.

Lokalne izborne komisije, koje su uzele učešće u anketi, izrazile su značajnu podršku predstavljenim prioritetnim preporukama Koalicije „Pod lupom“ posebno u segmentu promjene načina izbora i imenovanja predsjednika biračkih odbora, te uvođenje novih tehnologija u izborni proces koje će doprinijeti utvrđivanju stvarne volje birača/ica na izborni dan.

Komunikacija sa akterima izbornog procesa, CIK BiH, političkim subjektima, posmatračima (nestranačkim, stranačkim, međunarodnim) od strane ispitanih lokalnih izbornih komisija ocijenjena je uglavnom pozitivno.

Izborni dan je od većine lokalnih izbornih komisija ocijenjen veoma pozitivno, a pozitivno je ocijenjena i ukupna priprema i aktivnosti provedene na organizaciji izbora.

Koalicija 'Pod lupom' želi iskoristiti priliku i zahvaliti se lokalnim izbornim komisijama na dosadašnjoj saradnji, kao i svim preporukama i sugestijama za unapređenje rada Koalicije „Pod lupom“. Nadamo se da će analiza odgovora iz upitnika poslužiti nadležnim tijelima, posebno CIK-u BiH, kao koristan dokument na osnovu kojeg se mogu kreirati pojedina rješenja u Izbornom zakonu BiH ili provedbenim aktima, a koja će dovesti do unapređenja u izbornom procesu.

PRILOG 1

Evaluacijski upitnik o Lokalnim izborima 2020. za opštinske/općinske i gradske izborne komisije/povjerenstva.

DIO I – Opća/Opšta pitanja

1. Kako ocjenjujete ukupnu provedbu lokalnih izbora u BiH 2020. na području Vaše općine/opštine/ grada?

- Odlično Vrlo dobro Dobro Zadovoljavajuće Loše

2. Na koje ste probleme nailazili u Vašem radu? (Moguće je odabrati više ponuđenih odgovora)

- Nemamo dovoljno ljudskih resursa
- Nemamo adekvatne prostorije za rad
- Nemamo adekvatnu opremu za rad
- Nemamo dovoljno finansijskih/financijskih sredstava za rad
- Ne isplaćuju nam se zakonom predviđene i obavezne/obvezne naknade za rad ili isplate kasne
- Nemamo adekvatnu podršku općinske/opštinske/gradske administracije u radu
- Nemamo adekvatnu podršku u radu od Centralne izborne komisije BiH/Središnjeg izbornog povjerenstva BiH
- Prisutnost opstrukcije od strane političkih subjekata
- Prisutnost opstrukcije od strane drugih institucija
- Nemogućnost provođenja Covid 19 instrukcija koje su određene od strane CIK BiH /SIP BiH
- Nedovoljno precizne odredbe Izbornog zakona BiH i/ili provedbenih akata i /ili instrukcija CIK BiH/SIP BiH
- Drugo _____ (Navedite konkretno)

3. Kako ocjenjujete rad izborne komisije/povjerenstva na lokalnim izborima u Vašoj općini/opštini/gradu?

- Odlično Vrlo dobro Dobro Zadovoljavajuće Loše

4. Kako ocjenjujete saradnju/suradnju sa matičnim uredom u Vašoj općini/opštini/gradu u vezi sa nadležnostima koje se odnose na Centralni birački spisak /Središnji birački popis?

- Odlično Vrlo dobro Dobro Zadovoljavajuće Loše

5. Što je potrebno učiniti kako bi rad Vaše izborne komisije/povjerenstva bio efikasniji?

- Više ljudskih resursa
- Adekvatnije prostorije za rad
- Adekvatnija oprema za rad
- Više finansijskih/financijskih sredstava za rad
- Veća podrška općinske/opštinske/gradske administracije u radu
- Veća podrška u radu od Centralne izborne komisije BiH/Središnjeg izbornog povjerenstva BiH
- Drugo _____

DIO II – Priprema za lokalne izbore

6. Da li je po Vašem mišljenju izvršena adekvatna priprema za lokalne izbore u Vašoj općini/opštini/gradu?

- Da Uglavnom da Uglavnom ne Ne

7. Na koji način ste informisali/informirali birače/biračice o svojim aktivnostima i izbornim rokovima? (Moguće je odabrati više odgovora)

- Putem medija (televizija, radio, novine, društvene mreže)
- Oglasna ploča općine/opštine/grada
- Putem zvanične/službene web stranice općine/opštine/grada
- Na drugi način _____ (Navedite šta konkretno)

8. Da li ste dobili/imali dovoljno materijalno-tehničkih sredstava kako biste poštovali sve propisane epidemiološke mjere na izborni dan, 15.11.2020. godine

- Da Ne Ne u potpunosti

Vaš komentar:

9. Gdje je čuvan tzv. osjetljivi izborni materijal od trenutka zaprimanja/primitka od CIK BiH/SIP BiH pa do distribucije biračkim odborima (BO)?

- U prostorijama OIK-a /OIP-a /GIK-a
 U prostorijama MUP-a
 U opštinskim/općinskim/gradskim prostorijama
 Drugo _____ (Navedite konkretno)

10. Da li smatrate da OIK/OIP /GIK ima dovoljno vremena za distribuciju izbornog materijala prema biračkim odborima?

- Da Uglavnom da Uglavnom ne Ne

11. Da li je osjetljivi izborni materijal nakon distribucije pa do početka izbornog dana čuvan na biračkim mjestima?

- Da Uglavnom da Uglavnom ne Ne

12. Da li smatrate da je procedura primopredaje, kao i praksa čuvanja osjetljivog izbornog materijala zadovoljavajuća?

- Da Uglavnom Potrebna su unapređenja Ne

Vaši prijedlozi za unapređenje:

13. Kako je protekao proces određivanja broja, vrste i lokacija biračkih mjesta na Vašem području?

- Odlično Vrlo dobro Dobro Zadovoljavajuće Loše

14. Da li smatrate da su objekti u kojima se nalaze biračka mjesta uslovni/uvjetni za provođenje/provedbu izbora (veličina, osvjetljenje, grijanje, broj mjesta za posmatračice/ice itd.)?

- Da Uglavnom da Uglavnom ne Ne

15. Da li ste imali problema prilikom imenovanja članova/članica biračkih odbora?

- Da | Ne

Ako je odgovor DA, kakve konkretno probleme ste imali?

16. Da li je bilo slučajeva nezakonite 'trgovine' mjestima u biračkim odborima od strane političkih subjekata?

- Da Ne Ne znam

17. Da li ste imali većih odustajanja imenovanih članova/članica BO neposredno prije izbornog dana?

- Da Ne Odustajanja su bila na nivou/razini onih sa opštih izbora 2018.

18. Ako ste odgovorili na prethodno pitanje sa DA, kako ste izvršili popunjavanje BO i na koji način se po Vama, može spriječiti neopravdano odustajanje imenovanih članova/članica biračkih odbora?

19. Kako ocjenjujete obuke za članove/članice biračkih odbora u Vašoj općini/opštini/gradu?

- Odlično Vrlo dobro Dobro Zadovoljavajuće Loše

20. Da li dosadašnja jedinstvena metodologija za obuku biračkih odbora, koju je izradila CIK BiH /SIP BiH, unaprijedila sistem /sustav obuke za članove/članice biračkih odbora:

- Da Uglavnom da Uglavnom ne Ne

Ako je Vaš odgovor 'Uglavnom NE' ili 'NE', šta konkretno predlažete za unapređenje jedinstvene metodologije CIK BiH/SIP BiH za obuku članova/članica biračkih odbora?

21 Da li je Vaš OIK/OIP/GIK imao dovoljno vremena za pripremu i održavanje obuke za članove/članice BO:

- Da Uglavnom da Uglavnom ne Ne

Vaš komentar: _____

22. Politički subjekti su za članove/članice biračkih odbora predlagale osobe sa znanjem i/ili iskustvom u izbornom procesu:

- Da Uglavnom da Uglavnom ne Ne

Ako je Vaš odgovor 'NE', šta konkretno predlažete za unapređenje izbornog procesa u tom kontekstu?

23. Koliko prigovora na izborni proces je upućeno Vašoj izbornoj komisiji /povjerenstvu u periodu/razdoblju od dana raspisivanja lokalnih izbora do datuma održavanja lokalnih izbora, 15.11.2020. godine? Ukoliko niste imali zaprimljenih prigovora u ovom periodu /razdoblju, molimo Vas da to označite, uz Vaš komentar:

- Ukupan broj prigovora: _____ Nije bilo prigovora u našoj općini / opštini / gradu

Vaš komentar: _____

DIO III – Izborni dan

24. Kako ocjenjujete izborni dan na području Vaše općine/opštine/grada?

- Odlično Vrlo dobro Dobro Zadovoljavajuće Loše

25. Na koje ste probleme najčešće nailazili na izborni dan? (Moguće je odabrati više ponuđenih odgovora)

- Odustajanje većeg broja članova/članica biračkih odbora
 Značajnija kašnjenja u otvaranju biračkih mjesta
 Incidentne situacije na biračkim mjestima
 Značajniji broj birača/biračica nije se nalazio na izvodima iz CBS-a /SBP-a
 Stvarale su se velike gužve na biračkim mjestima
 Nismo nailazili na navedene probleme u većoj mjeri
 Drugo (opisati konkretno) _____

26. Što je bilo bolje nego na Lokalnim izborima 2016. godine ili na općim izborima u BiH 2018. godine? (Moguće je odabrati više ponuđenih odgovora)

- Obučenosť članova/članica biračkih odbora
- Manji broj izostanaka članova/članica biračkih odbora
- Manji broj prijavljenih izbornih nepravilnosti
- Manji broj 'umrlih' na biračkom spisku /popisu
- Odziv birača/biračica na lokalne izbore
- Sve je isto (ili slično) kao i na ranijim izborima
- Drugo (opisati konkretno) _____

27. Kako ocjenjujete rad biračkih odbora?

- Odlično Vrlo dobro Dobro Zadovoljavajuće Loše

28. Da li je bilo birača/ biračica koji su prijavili da su njihovi podaci zloupotrebjeni/zlouporebljeni za glasanje putem pošte?

- Da Ne

29. Ako ste odgovorili na prethodno pitanje sa DA, koliko je evidentirano takvih birača /biračica?

30. Kako ocjenjujete proces utvrđivanja rezultata na biračkim mjestima u Vašoj općini/opštini/gradu?

- Odlično Vrlo dobro Dobro Zadovoljavajuće Loše

31. Kako je prošao proces primopredaje izbornog materijala od strane biračkih odbora?

- Odlično Vrlo dobro Dobro Zadovoljavajuće Loše

32. Koliko je bilo ponovljenih brojanja glasačkih listića u općinskoj/opštinskoj/gradskoj izbornoj komisiji / povjerenstvu?

Navesti tačan/točan broj: _____

33. Da li ste primijetili neke pozitivne trendove/pojave na ovogodišnjim lokalnim izborima u BiH?

- Da Ne

Ako je Vaš odgovor DA, koje konkretno:

34. Da li ste primijetili neke negativne trendove/pojave na ovogodišnjim lokalnim izborima u BiH?

- Da Ne

Ako je Vaš odgovor DA, koje konkretno:

35. Koje su najčešće nepravilnosti zabilježene na izborni dan na lokalnim izborima u BiH 2020. godine? (Moguće je odabrati više ponuđenih odgovora)

- Propusti u uređenju biračkog mjesta (svi članovi BO nisu došli u 06:00 sati, nedostajalo nešto od izbornog materijala – glasačka kutija, glasački listići, paravani i sl., nije izvršeno ručno brojanje glasačkih listića i pokazana prazna glasačka kutija članovima BO i posmatračima/promatračima, nije javno vidljiv spisak/popis članova/članica BO sa pripadnošću političkom subjektu na biračkim mjestima itd.);
-

- Nepravilnosti u procesu glasanja (porodično/obiteljsko glasanje, ista osoba pomaže više puta pri glasanju, nepropisna identifikacija birača/biračica, glasanje u ime osoba koje nisu izišle na izbore ili umrlih osoba koje su se nalazile na biračkom spisku/popisu, tzv. 'bugarski voz' i sl.);
- Nepravilnosti u procesu brojanja glasova (dodavanje preferencija kandidatima/kandidatkinjama na izbornim listama, poništavanje glasova za određene političke subjekte ("političke protivnike"), zloupotreba/zlouporaba neiskorištenih glasačkih listića, na vidnom mjestu (oglasna ploča i sl.) nije istaknuta tzv. "žuta kopija" sa rezultatima izbora na biračkom mjestu itd.);
- Nepravilnosti pri pakovanju/pakiranju izbornog materijala (pogrešno pakovanje/pakiranje u vreće za glasačke listiće, pogrešno ispunjeni obrasci, nedostajao dio materijala i sl.);
- Nepravilnosti pri unosu rezultata u JIS (greške pri unosu glasova po političkim strankama ili preferencijalnih/ličnih/osobnih glasova od strane operatera, pogrešni testovi tačnosti/točnosti, druge logičke greške u rezultatima – npr. više glasova osvojio kandidat/kandidatkinja nego politička stranka, namjerne manipulacije od strane operatera u OIK/OIP/GIK - promjena rezultata sa BM itd).
- Druge nepravilnosti (navesti koje): _____
- Nije bilo nepravilnosti na izborni dan

Vaš komentar:

36. Da li je Vaša OIK/OIP/GIK podnijela određene prijave za počinjena krivična/kaznena djela koja su se dogodila u izbornom procesu nadležnim organima za provođenje/provedbu zakona ili CIK BiH/SIP BiH?

- Da Ne

Ako je Vaš odgovor DA, navesti koje:

DIO IV – Preporuke za unapređenje izbornog procesa u BiH

37. Koje od prioriternih preporuka Koalicije 'Pod lupom' za unapređenje izbornog procesa u BiH smatrate najvažnijim, s ciljem da se iste donesu u neizbornoj 2021. godini ili najkasnije do raspisivanja Općih izbora u BiH 2022. godine? (Moguće je odabrati više ponuđenih odgovora)

- Promjeniti način imenovanja članova/članica biračkih odbora;
- Uvesti nove tehnologije na način da iste obezbijede utvrđivanje stvarne volje birača/ica na biračkim mjestima na izborni dan pri tome prateći standarde i kriterije sigurnosti, izvodivosti i dugoročnosti odabranog rješenja.
- Omogućiti prigovor na izborni proces svima u svakoj fazi izbornog procesa;
- Uvesti zasebne providne glasačke kutije za svaki nivo /razinu vlasti koji se bira;
- Smanjiti visinu glasačkih kabina do maksimalne visine od 30 cm kojom se obezbjeđuje/osigurava tajnost glasanja i sprečavaju određene nepravilnosti;

Vaš komentar/prijedlog/sugestija:

38. Kako ocjenjujete saradnju/suradnju i komunikaciju s Centralnom izbornom komisijom BiH /Središnjim izbornim povjerenstvom BiH?

Odlično Vrlo dobro Dobro Zadovoljavajuće Loše

39. Kako ocjenjujete saradnju/suradnju s političkim subjektima na području Vaše općine/opštine/grada?

Odlično Vrlo dobro Dobro Zadovoljavajuće Loše

40. Kako ocjenjujete saradnju/suradnju sa međunarodnim posmatračima/cama/promatračima/cama?

Odlično Vrlo dobro Dobro Zadovoljavajuće Loše

41. Kako ocjenjujete saradnju/suradnju sa stranačkim posmatračima/cama / promatračima/cama?

Odlično Vrlo dobro Dobro Zadovoljavajuće Loše

42. Kako ocjenjujete suradnju s nestranačkim, građanskim posmatračima/cama / promatračima/cama Koalicije "Pod lupom" i drugih nevladinih organizacija (udruženja/udruga)?

Odlično Vrlo dobro Dobro Zadovoljavajuće Loše

43. Koliko posmatrača/ca /promatrača/ica ispred političkih subjekata, kao i nezavisnih listi i kandidata ste akreditovali /akreditirali na području Vaše općine/opštine/grada na lokalnim izborima u BiH 2020. godine?

Napisati tačan/točan broj: _____

Molimo Vas da u nastavku napišete Vaše preporuke za poboljšanje saradnje/suradnje s Koalicijom 'Pod lupom' u narednom periodu, preporuke za unapređenje izbornog zakonodavstva BiH, kao i Vaše mišljenje o bilo kojem segmentu izbornog procesa na ovogodišnjim lokalnim izborima u BiH, a da nije obuhvaćeno kroz gore navedena pitanja (*ukoliko ima potrebe, možete proširite prostor za Vaše komentare i prijedlog*). HVALA!

Projekat finansira
Evropska unija

Ova publikacija izrađena je uz finansijsku podršku Evropske unije.

Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost Koalicije Pod lupom i ne odražava nužno stajališta
Evropske unije.